

DECYZJA WYKONAWCZA KOMISJI (UE) 2020/1142**z dnia 29 lipca 2020 r.****w sprawie przedłużenia wzmocnionego nadzoru w Grecji***(notyfikowana jako dokument nr C(2020) 5086)***(Jedynie tekst w języku greckim jest autentyczny)**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 472/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru gospodarczego i budżetowego nad państwami członkowskimi należącymi do strefy euro dotkniętymi lub zagrożonymi poważnymi trudnościami w odniesieniu do ich stabilności finansowej ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 2 ust. 1,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Po wygaśnięciu w dniu 20 sierpnia 2018 r. pomocy finansowej w ramach Europejskiego Mechanizmu Stabilności decyzją wykonawczą Komisji (UE) 2018/1192 ⁽²⁾ wprowadzono w Grecji wzmocniony nadzór na okres sześciu miesięcy od dnia 21 sierpnia 2018 r. Wzmocniony nadzór przedłużono następnie trzykrotnie ⁽³⁾, za każdym razem o dodatkowe sześć miesięcy, przy czym ostatnio począwszy od dnia 21 lutego 2020 r.
- (2) Od 2010 r. Grecja otrzymała znaczną pomoc finansową, w wyniku której jej pozostające do spłaty zobowiązania wobec państw członkowskich należących do strefy euro, Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej i Europejskiego Mechanizmu Stabilności wynoszą w sumie 243 700 mln EUR. Grecja otrzymała od swoich europejskich partnerów wsparcie finansowe na preferencyjnych warunkach. Aby doprowadzić zadłużenie do bardziej zrównoważonego poziomu, w 2012 r. wprowadzono szczególne środki, które następnie zastosowano ponownie w 2017 r. w ramach Europejskiego Mechanizmu Stabilności. W dniu 22 czerwca 2018 r. Eurogrupa osiągnęła porozumienie polityczne w sprawie wdrożenia dodatkowych środków, aby zapewnić stabilność długu. Niektóre z tych środków, jak np. transfer kwot równoważnych dochodom banków centralnych strefy euro narosłym od greckich obligacji rządowych na podstawie Umowy o aktywach finansowych netto i programu dotyczącego rynku papierów wartościowych, można uzgodnić w Eurogrupie dwa razy w roku, na podstawie potwierdzenia w ramach wzmocnionego nadzoru, że Grecja wywiązuje się ze swoich poprogramowych zobowiązań politycznych. W związku z tym po osiągnięciu porozumienia w ramach Eurogrupy w kwietniu i grudniu 2019 r. oraz w czerwcu 2020 r. udostępniono odpowiednio pierwsze trzy transze środków okołozadłużeniowych uzależnionych od prowadzenia odpowiedniej polityki.
- (3) Grecja podjęła zobowiązanie w Eurogrupie, że będzie kontynuować i zakończy wszystkie kluczowe reformy przyjęte w ramach programu pomocy stabilizacyjnej Europejskiego Mechanizmu Stabilności („program”) oraz zapewni ochronę celów istotnych reform przyjętych w ramach programu oraz w ramach poprzedzających go instrumentów. Grecja zobowiązała się również do wdrożenia konkretnych działań w obszarze polityki budżetowej i budżetowo-strukturalnej, dobrobytu społecznego, stabilności finansowej, rynków pracy i dóbr, prywatyzacji i administracji publicznej. Te konkretne działania, które wymieniono w załączniku do oświadczenia Eurogrupy z dnia 22 czerwca 2018 r., przyczynią się do usunięcia nadmiernych zakłóceń równowagi makroekonomicznej oraz źródeł lub potencjalnych źródeł trudności gospodarczych w Grecji.
- (4) Dnia 26 lutego 2020 r. Komisja opublikowała sprawozdanie krajowe dotyczące Grecji na 2020 r. ⁽⁴⁾ Komisja stwierdziła, że kraj ten boryka się z nadmiernymi zakłóceniami równowagi makroekonomicznej ⁽⁵⁾. Choć widoczne są postępy w wielu dziedzinach, nadal utrzymują się istotne słabości i skutki wcześniejszych kryzysów, związane z wysokim długiem publicznym, wysokim poziomem kredytów zagrożonych w bilansach banków oraz z sektorem zagranicznym, na tle wciąż niskiego potencjału wzrostu gospodarczego i wysokiej stopy bezrobocia. Pod koniec 2019 r. dług publiczny w Grecji wynosił 176,6 % produktu krajowego brutto, co stanowi najwyższy poziom w Unii. Międzynarodowa pozycja inwestycyjna netto, która w 2019 r. stanowiła -150,6 % produktu krajowego brutto,

⁽¹⁾ Dz.U. L 140 z 27.5.2013, s. 1.⁽²⁾ Dz.U. L 211 z 22.8.2018, s. 1.⁽³⁾ Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2019/338 (Dz.U. L 60 z 28.2.2019, s. 17), decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2019/1287 (Dz.U. L 202 z 31.7.2019, s. 110) i decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2020/280 (Dz.U. L 59 z 28.2.2020, s. 9).⁽⁴⁾ SWD(2020) 507 final.⁽⁵⁾ COM(2020) 150 final.

utrzymuje się na znacznym ujemnym poziomie, chociaż wysoki zagraniczny dług publiczny, który się na nią składa, został zaciągnięty na bardzo preferencyjnych warunkach. Co więcej, mimo znacznego zmniejszenia w ostatnich latach deficytu obrotów bieżących, postęp ten nadal jest niewystarczający, aby Grecja mogła w zadowalającym tempie obniżyć wysoką ujemną międzynarodową pozycję inwestycyjną netto, tak by osiągnęła ona poziom uznawany za rozsądny. Mimo że bezrobocie w dalszym ciągu spadało, ze szczytowej wartości 27,8 % w 2013 r., w lutym 2020 r. nadal wynosiło 16,1 %. Bezrobocie długotrwałe (wynoszące w czwartym kwartale 2019 r. 11,9 %) i bezrobocie młodzieży (które w lutym 2020 r. sięgało 35,6 %) utrzymuje się na wysokim poziomie, chociaż znacznie się obniżyło w stosunku do szczytowych wartości w okresie kryzysu (bezrobocie długotrwałe odnotowane w drugim kwartale 2014 r. wynosiło 19,9 %, a w lutym 2013 r. bezrobocie młodzieży sięgnęło 60,2 %).

- (5) W dniu 11 marca 2020 r. Światowa Organizacja Zdrowia oficjalnie uznała epidemię COVID-19 za globalną pandemię. Pandemia stanowi poważne zagrożenie w zakresie zdrowia publicznego dla obywateli, społeczeństw i gospodarek. Spowodowała poważny wstrząs gospodarczy, który wywiera znaczny negatywny wpływ na perspektywy makroekonomiczne Unii Europejskiej. Grecja prawdopodobnie szczególnie ucierpi w wyniku kryzysu ze względu na sektorową strukturę jej gospodarki. Zgodnie z prognozą Komisji z lata 2020 r. pogorszenie koniunktury może wynieść [X %] w 2020 r., po czym w 2021 r. powinno nastąpić szybkie, aczkolwiek niepełne ożywienie gospodarcze. Niepewność dotycząca prognozy utrzymuje się na wysokim poziomie. Pandemia może doprowadzić do znacznego wzrostu długu publicznego i częściowego odwrócenia tendencji spadku bezrobocia odnotowanej w poprzednich latach. Szybki powrót do wzrostu będzie miał kluczowe znaczenie dla zapobiegania efektom histerezy i dla ograniczenia społeczno-ekonomicznych skutków kryzysu. Rozmiary recesji odzwierciedlają duże znaczenie branży turystycznej narażonej na znaczną niepewność co do zniesienia ograniczeń w podróżowaniu. Również w sektorach żegludowym i transportowym istnieje prawdopodobieństwo znacznego pogorszenia koniunktury w miarę kurczenia się światowego handlu.
- (6) Od początku pandemii UE i jej państwa członkowskie wprowadziły bezprecedensowe środki, aby chronić życie ludzkie i źródła utrzymania. W odpowiedzi na pandemię COVID-19 oraz w ramach skoordynowanego unijnego podejścia Grecja wprowadziła środki budżetowe mające na celu zwiększenie możliwości systemu ochrony zdrowia, powstrzymanie pandemii oraz pomoc tym osobom i sektorom, które zostały szczególnie dotknięte jej skutkami. UE wsparła wysiłki krajowe, aby zareagować na kryzys zdrowotny i złagodzić skutki załamania gospodarczego. Unia uwolniła środki budżetowe na walkę z wirusem, uruchomiła ogólną klauzulę wyjścia w ramach paktu stabilności i wzrostu, wykorzystwała pełną elastyczność zasad pomocy państwa i zaproponowała stworzenie nowego instrumentu mającego pomóc ludziom w utrzymaniu się na rynku pracy – europejskiego instrumentu tymczasowego wsparcia w celu zmniejszenia ryzyka bezrobocia w związku z sytuacją nadzwyczajną (SURE). Oprócz środków wprowadzonych przez Europejski Bank Centralny i Europejski Bank Inwestycyjny, w ramach odpowiedzi UE przeznaczono ponad pół biliona euro na wsparcie dla pracowników i przedsiębiorstw. W związku z tym w dniu 27 maja 2020 r. Komisja przedstawiła Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wniosek dotyczący ustanowienia Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności w celu zapewnienia znacznego wsparcia na rzecz reform i inwestycji służących wzmocnieniu gospodarek państw członkowskich.
- (7) Średnio- i długoterminowe skutki pandemii COVID-19 będą w decydującym stopniu zależeć od tego, jak szybko nastąpi odbudowa gospodarki w państwach członkowskich, co z kolei będzie uwarunkowane środkami, jakie państwa członkowskie zastosują w celu złagodzenia społecznych i gospodarczych skutków kryzysu – przy wsparciu UE. Podobnie jak inne państwa członkowskie Grecja powinna skorzystać z unijnego pakietu na rzecz odbudowy, który pomoże w finansowaniu kluczowych reform i inwestycji mających na celu zwiększenie potencjału wzrostu i odporności gospodarki. To z kolei pozwoli uniknąć dalszego pogłębiania się różnic w Unii.
- (8) W dniu 20 maja 2020 r. Komisja opublikowała szóstą ocenę Grecji w ramach wzmocnionego nadzoru⁽⁶⁾. W wyniku tej oceny stwierdzono, że – biorąc pod uwagę nadzwyczajne okoliczności związane z wybuchem pandemii COVID-19 – Grecja podjęła działania niezbędne w celu realizacji w terminie podjętych przez nią zobowiązań szczegółowych w zakresie reform. Uwzględniono również znaczne zaangażowanie władz greckich we współpracę z instytucjami europejskimi oraz uznano konieczność priorytetowego potraktowania polityki ukierunkowanej na wdrożenie środków nadzwyczajnych w odpowiedzi na pandemię. Jednocześnie w sprawozdaniu uznano, że środki powstrzymujące rozprzestrzenianie się wywarły negatywny wpływ na zdolność do wdrażania reform w okresie objętym oceną, i odnotowano, że w przyszłości kluczowe będzie utrzymanie tempa reform, a w razie konieczności jego przyspieszenie, kiedy nastąpi odbudowa gospodarki.

⁽⁶⁾ Komisja Europejska: Sprawozdanie dotyczące wzmocnionego nadzoru w Grecji, maj 2020 r., Institutional Paper nr 127, maj 2020 r.

- (9) W świetle dokonanej przez Komisję szczegółowej oceny sytuacji w 2020 r. i na podstawie oceny Komisji Rada przeanalizowała krajowy program reform na 2020 r. oraz program stabilności na 2020 r. Rada uwzględniła fakt, że w ramach dążenia do korekty zakłóceń równowagi należy w pierwszej kolejności stawić czoła pandemii i sprzyjać ożywieniu gospodarczemu. Zaleciła (7) Grecji podjęcie wszelkich działań niezbędnych do skutecznego zwalczania pandemii, w tym przez zwiększenie odporności systemu ochrony zdrowia, wprowadzenie mechanizmów zmniejszonego wymiaru czasu pracy i zapewnienie skutecznego wsparcia aktywizacji zawodowej w celu łagodzenia wpływu kryzysu na zatrudnienie i sytuację społeczną, wdrożenie środków mających zapewnić gospodarce płynność oraz promowanie inwestycji publicznych i prywatnych w kilku priorytetowych obszarach inwestycji, w tym w zakresie transformacji ekologicznej i cyfrowej. Rada wezwała również władze greckie do kontynuowania i zakończenia reform zgodnie z zobowiązaniami poprogramowymi w celu wznowienia trwałego ożywienia gospodarczego po stopniowym wycofaniu ograniczeń nałożonych w związku z pandemią COVID-19.
- (10) Od czasu zakończenia programu pomocy Europejskiego Mechanizmu Stabilności grecki sektor bankowy stał się bardziej stabilny i odporny na wstrząsy, ale wciąż istnieją ryzyka będące skutkiem wcześniejszego kryzysu oraz istotne, leżące u ich podstaw słabości, zaostrzone przez negatywny wpływ pandemii. Banki utrzymują odpowiednią płynność, ale poziom kredytów zagrożonych pozostaje wysoki: w grudniu 2019 r. odpowiadał kwocie 68,5 mld EUR, czyli 40,6 % ekspozycji z tytułu kredytów udzielonych klientom (8). Pandemia może zatrzymać obserwowany stopniowy spadek poziomu kredytów zagrożonych z odnotowanego w szczytowym momencie, czyli w marcu 2016 r., poziomu 107,2 mld EUR i z poziomu 71,2 mld EUR z końca września 2019 r. Ponadto bieżący wstrząs gospodarczy wpływa na strategie banków w zakresie ograniczania kredytów zagrożonych oraz na rynek wtórny kredytów zagrożonych, a także na realizację, po pomyślnym zakończeniu pierwszych transakcji, programu Herkules wspierającego sekurytyzację takich kredytów. Pozycja kapitałowa greckich banków jest zgodna z wymogami regulacyjnymi, ale stoi w obliczu rosnących wymogów nadzorczych i potrzeb kapitałowych do celów finansowania zmniejszenia poziomu kredytów zagrożonych w perspektywie średnioterminowej, podczas gdy rentowność jest niska. W związku z tym banki greckie są szczególnie narażone na ryzyko wzrostu kosztów finansowania i ponownego pogorszenia jakości aktywów na skutek pandemii. Władze podejmują działania w celu utrzymania dostępu do finansowania dla przedsiębiorstw dotkniętych kryzysem, w uzupełnieniu inicjatyw na szczeblu banków komercyjnych i podmiotów obsługujących kredyty. Zobowiązały się również do dalszych postępów we wdrażaniu kluczowych reform sektora finansowego i do udoskonalenia istniejących narzędzi restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji kredytów zagrożonych, po tym, jak pandemia COVID-19 wywarła negatywny wpływ na tempo trwających i poprzednich działań na rzecz reform. Reformy te, podobnie jak gruntowna przebudowa rozproszonych zasad postępowania w przypadku stwierdzenia niewypłacalności, mogą przyczynić się do złagodzenia średnioterminowego wpływu kryzysu na zadłużenie sektora prywatnego.
- (11) Pomimo postępu w ostatnich latach Grecja wciąż zмага się z dużymi wyzwaniem, jeśli chodzi o otoczenie działalności gospodarczej i system sądownictwa. Władze w dalszym ciągu pracują nad poprawą otoczenia regulacyjnego i zwiększeniem konkurencyjności mimo zmiany priorytetów oraz trudności w związku z wybuchem pandemii COVID-19. Grecja osiągnęła wprawdzie postępy w takich dziedzinach, jak skrócenie czasu potrzebnego na zarejestrowanie nowej firmy i zwiększenie ochrony inwestorów mniejszościowych, ale wciąż ma duże zaległości w porównaniu z krajami osiągającymi najlepsze wyniki w kilku obszarach (np. egzekwowanie umów, rejestrowanie własności, postępowanie w związku z niewypłacalnością itp.). Na skutek pandemii władze przyspieszyły realizację planu działań na rzecz e-rządzenia i zobowiązały się do działań uzupełniających w celu dalszego złagodzenia obciążenia administracyjnego przedsiębiorstw i obywateli.
- (12) Grecja – która została odcięta od pożyczek na rynku finansowym w 2010 r. – zaczęła odzyskiwać dostęp do rynku dzięki emisji obligacji państwowych od lipca 2017 r. Dochody z greckich obligacji skarbowych zaczęły powoli spadać po pomyślnym zakończeniu programu w ramach EMS w 2018 r., zaś w 2019 r. spadły znacznie. Po wybuchu pandemii Grecja z powodzeniem dokonała emisji zarówno bonów skarbowych, jak i obligacji długoterminowych, co wskazuje na stały dostęp do finansowania rynkowego, jednak warunki uzyskiwania pożyczek przez Grecję pozostają wysoce niestabilne.
- (13) W związku z powyższym Komisja stwierdza, że nadal istnieją przesłanki uzasadniające prowadzenie wzmocnionego nadzoru na podstawie art. 2 rozporządzenia (UE) nr 472/2013. W szczególności nadal istnieją zagrożenia dla stabilności finansowej Grecji, które – jeżeli się urzeczywistnią – mogą wywołać niekorzystne skutki uboczne w pozostałych państwach członkowskich należących do strefy euro. Jeżeli pojawią się jakiegokolwiek skutki uboczne, mogą one nastąpić w sposób pośredni, wywierając niekorzystny wpływ na zaufanie inwestorów, a tym samym na koszty refinansowania dla banków i pozostałych państw członkowskich należących do strefy euro.

(7) Zalecenie Rady z dnia 20 lipca 2020 r. w sprawie krajowego programu reform Grecji na 2020 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Grecję programu stabilności na 2020 r.

(8) Źródło: Bank Grecji.

- (14) W związku z tym w średnim okresie Grecja powinna kontynuować podejmowanie działań służących usunięciu źródeł lub potencjalnych źródeł trudności oraz realizowanie reform strukturalnych, aby wspierać solidne i zrównoważone ożywienie gospodarcze, co pozwoli złagodzić skutki wynikające z kilku czynników. Czynniki te obejmują poważne i przedłużające się pogorszenie koniunktury w czasie kryzysu; poziom zadłużenia Grecji; słabości jej sektora finansowego; nadal stosunkowo silne powiązania między sektorem finansowym i finansami publicznymi w Grecji, w tym przez własność państwową; ryzyko przeniesienia poważnych napięć w tych sektorach na inne państwa członkowskie, jak również narażenie państw członkowskich należących do strefy euro na ryzyko w kontekście zadłużenia państwa greckiego.
- (15) Aby zlikwidować pozostałe ryzyko i monitorować spełnienie zobowiązań podjętych w tym celu, konieczne i właściwe wydaje się przedłużenie wzmocnionego nadzoru w Grecji na podstawie art. 2 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 472/2013.
- (16) Pismem wystosowanym w dniu 24 czerwca 2020 r. Grecji umożliwiono przedstawienie opinii na temat oceny Komisji. W swojej odpowiedzi z dnia 29 czerwca 2020 r. Grecja zasadniczo zgodziła się z dokonaną przez Komisję oceną wyzwań gospodarczych, przed którymi stoi ten kraj, co stanowi podstawę przedłużenia wzmocnionego nadzoru.
- (17) Grecja będzie nadal korzystała ze wsparcia technicznego w ramach programu wspierania reform strukturalnych (jak określono w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/825 ⁽⁹⁾) i przepisów będących kontynuacją tego programu w celu opracowywania i wdrażania reform, w tym kontynuacji i zakończenia kluczowych reform zgodnie z zobowiązaniami politycznymi poddanymi monitorowaniu w ramach wzmocnionego nadzoru.
- (18) Komisja zamierza ściśle współpracować z Europejskim Mechanizmem Stabilności – w kontekście jego systemu wczesnego ostrzegania – aby wdrożyć wzmocniony nadzór,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Okres wzmocnionego nadzoru nad Grecją na podstawie art. 2 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 472/2013, wprowadzony decyzją wykonawczą (UE) 2018/1192, zostaje przedłużony o dodatkowe sześć miesięcy, począwszy od dnia 21 sierpnia 2020 r.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Greckiej.

Sporządzono w Brukseli dnia 29 lipca 2020 r.

W imieniu Komisji
Paolo GENTILONI
Członek Komisji

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/825 z dnia 17 maja 2017 r. w sprawie utworzenia Programu wspierania reform strukturalnych na lata 2017–2020 oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1303/2013 i (UE) nr 1305/2013 (Dz.U. L 129 z 19.5.2017, s. 1).